

MIEP VAN ROOIJEN

EEN MERKWAARDIG KERSTFEEST

„Wat een lange rij,” zuchtte Joke, terwijl zij met haar wagentje vol boodschappen in de winkel achteraan schoof om te wachten tot ze bij de kassa aan de beurt was. Moeder haalde vlug nog de laatste boodschappen terwijl Hans, haar broertje met een pak hagelslag kwam aandraven, dat zij hem gevraagd had te halen. „Zo,” zei moeder, „nu hoop ik maar dat we niets meer hebben vergeten voor die drukke feestdagen.”

„Mam,” zei Joke, „zullen we zo'n grote tulband kopen?” En ze wees naar een tafel vol met dat lekkers. „Niets daarvan, 't is nu genoeg,” zei moeder. „Bovendien ligt er bakmeel, rozijnen en van alles in jouw wagentje, waarvan we straks zelf een heerlijke tulband gaan bakken, en jij mag mij daarbij helpen.”

Dat kon Joke niet goed begrijpen. Die tulbanden zagen er zó mooi uit en ze waren in glanzend papier verpakt met nog zo'n leuk kersttakje er bovenop. Wat maakte dat nou nog uit als je toch al zoveel had gekocht?

Maar ja, als moeder eenmaal nee had gezegd, dan zou ze 't heus niet doen ook. Bovendien bedacht Joke, dat moeder helpen met bakken in de keuken ook wel leuk was. Het wachten voor de kassa duurde deze keer wel extra lang, want alle mensen hadden zoveel inkopen gedaan.

Terwijl moeder al dat gedoe aanzag, dacht ze ineens terug aan de tijd waarin al dat eten niet zomaar te koop was in ons land, omdat er oorlog was.

De kinderen vonden het zo vanzelfsprekend dat je zo'n

boodschappenwagentje maar even vol kon laden met alles wat je maar wilde kopen. Tegelijk nam ze zich voor om de kinderen eens het verhaal te vertellen over een kerstfeest uit die tijd, dat ze nooit kon vergeten en waar ze elk jaar vooral met de kerstdagen aan moest denken.

Ja hoor, eindelijk waren ze aan de beurt en kon alles in de tassen gepakt worden. Met z'n drieën sjouwden ze de hele voorraad vlug naar huis, waar moeder alles op z'n plaats zette.

Nadat ze eerst nog een kopje thee hadden gedronken met een lekker koekje erbij, zei moeder: „Kom, we gaan meteen aan het bakken. Help je mee Joke?” Dat wilde ze wel, maar Hans wilde óók helpen, en dat ging niet vond moeder. „Kijk jij maar goed hoe we dat doen en dan ben jij de volgende keer aan de beurt. Over een week moeten we toch ook al weer oliebollen bakken. Straks mag jij de beslagkom uitlikken. Dat vind je toch altijd zo lekker?”

En terwijl moeder het beslag roerde, mocht Joke steeds wat in de kom gooien. Eerst boter, dan suiker, eieren, meel, melk en vooral niet te vergeten die lekkere krentjes en rozijnen, terwijl er tot slot nog amandelspijs doorheen ging. Daarvan mochten ze allebei een stukje proeven, en dat was heerlijk! Alles ging in de tulbandvorm en toen de warme oven in.

En nu maar afwachten of hij mooi zou lukken. Toch wel spannend, vonden de kinderen.

„Kom,” zei moeder, „dat duurt zeker nog wel een uur voor die klaar is. We gaan gezellig nog wat thee drinken, en omdat het al zo vroeg donker wordt, mogen terwijl de lichtjes van de kerstboom vast aan. Dan heb ik ook nog wel even tijd om jullie een kerstverhaal te vertellen.”

„Hoi, hoi!” juichten ze allebei en renden de kamer vast in. O, wat was die boom toch prachtig versierd. Vooral toen de lichtjes aangingen, glinsterde alles zo mooi.

„Het kerstfeest waarvan ik jullie zal vertellen,” zei moeder, „was in 1944 en toen was er in ons land al meer dan vier jaar oorlog.

Nu zie je op de televisie wel eens iets van oorlog in verre landen, en je weet wel dat er dan altijd heel erge en nare dingen gebeuren. Ook heb je wel eens van die heel magere kinderen gezien, van wie er zelfs een heleboel dood gaan omdat er helemaal niets meer voor ze te eten is.

Zo was het toen hier in ons land ook. Door die oorlog was er voor veel mensen geen eten meer. Sommigen gingen zelfs lopend een verre tocht maken om te proberen voor zich en hun kinderen nog wat eten te pakken te krijgen. Dan trokken ze langs boerderijen, en heel veel vriendelijke boeren hebben erg hun best gedaan om zoveel mogelijk mensen aan wat eten te helpen.

Er was géén elektrisch licht meer in de huizen, dus konden er bij dat kerstfeest ook geen lichtjes in de kerstboom branden.

Dat was eigenlijk niet zo erg, want . . . er waren zelfs geen kerstbomen meer. Als de mensen maar iets van hout te pakken kregen, dan gebruikten ze dat om in de kachel te stoken om zo nog een beetje warmte te krijgen. Een heleboel vaders waren in die tijd ook niet thuis. Dat was te gevaarlijk, want als de vreemde soldaten die toen in ons land waren hen zouden vinden of op straat zien, dan werden ze naar een ander land meegenomen om daar te gaan werken, en dat wilden ze liever niet.

Toch zou het weer kerstfeest worden en de mensen wilden het vieren, ook al was er niet zoveel blijdschap in de meeste huizen.

De zondag vóór het kerstfeest stoven alle zondagsschoolkinderen opgewonden naar buiten. Ze riepen en joelden door elkaar.

Zó uitbundig gedroegen ze zich anders nooit als ze de kerk uitkwamen.

Die kerk, waar ze elke zondag samen kwamen, was de oude Wilhelminakerk in Den Haag. Nu ja, zó oud was die kerk nu ook weer niet; er waren er in de stad, die véél ouder waren. Maar de kinderen wisten niet beter of die kerk had daar altijd al gestaan.

Toen de tram nog langs de kerk reed, hadden de grote jongens een ondeugend, maar ook heel gevaarlijk spel bedacht als ze moesten wachten totdat de zondagsschool begon. Ze legden dan hun centen en stuivers, die ze voor de collecte hadden meegekregen, op de tramrails en als er weer een tram voorbij kwam, dan denderde die alle muntjes plat. Zo kwamen er heel wat platte geldstukjes later uit de collectezak te voorschijn. Maar in dat jaar van de oorlog reden er ook al geen trams meer door de straten van onze steden. Weet je waarom de kinderen die zondag zo uitgelaten uit de kerk kwamen gestoven?

Wel, de volgende week zouden ze het kerstfeest vieren en dan mochten ook de vaders, moeders, oma's en opa's komen en ook andere mensen die erbij wilden zijn, zoveel als er maar in de kerk konden. Dat was altijd het mooiste feest van het jaar, en dan vertelde de oude dominee Den Hertog aan de kinderen in „zijn” kerk zèlf de kerstgeschiedenis van het kindje Jezus in de stal in Bethlehem, van de komst van de herders en het zingen van de engelen. Dat kon hij zó prachtig, dat alle kinderen ademloos luisterden, alsof ze die overbekende geschiedenis van het kind in de kribbe nog nooit hadden gehoord.

Deze laatste zondag vóór het feest moesten alle kinderen, de kleintjes en de groten, samen oefenen met het grote kerkorgel erbij. In die tijd waren er wel ongeveer driehonderd kinderen op de zondagsschool. Eén lied, dat erg moeilijk was

moesten ze steeds weer over doen, net zo lang tot het helemaal goed klonk. Toen pas mochten ze naar huis, maar vóór de meester het dankgebed uitsprak, had hij iets heel vreemds gezegd: „Volgende week, als jullie hierheen komen om het kerstfeest te vieren, dan mogen jullie allemaal een bord en een lepel meebrengen. Onze dominee heeft dan voor jullie een fijne verrassing!”

Een bord en een lepel meebrengen . . . ? Eerst moesten ze er een beetje om lachen en toen praatten ze ineens allemaal door elkaar. „Waarvoor meneer?” „Krijgen we dan eten meneer?”

Deze lachte alleen maar wat en had verder niets willen verklappen. Het bleef een verrassing.

En eindelijk was het zover. De kinderen popelden om naar de kerk te mogen gaan. Daar kwamen ze aan van alle kanten, elk met een bord en een lepel.

Sommigen konden het niet laten om baldadig te zijn en gaven een luidruchtig concert met de lepel op hun bord, zodat de mensen uit de buurt voor de ramen keken, wat daar toch wel aan de hand zou zijn.

Er kwamen heel veel mensen mee. De meeste moeders waren er ook bij, maar de vaders natuurlijk niet. Dat was voor hen te gevaarlijk, want ze konden ontdekt worden door de soldaten. Zij waren wat we toen noemden „ondergedoken”. Je zult wel denken: „Wat een ongezellig kerstfeest. Geen vaders, geen kerstboom, geen lichtjes . . .” Maar toch ging wel haast ieder met een blij gezicht naar het feest toe.

Alle kinderen moesten op hun plaats gaan zitten en bord en lepel onder hun bank zetten. „Maar,” zei de dominee, „pas op dat je er niet tegen schopt, want er mag geen lawaai zijn als we zingen, bidden en luisteren op dit mooie kerstfeest. En als jullie heel erg je best hebben gedaan, dan komt er aan het eind van dit feest ècht iets lekkers op je bord.”

Terwijl de dominee dat zei, glommen er pretlichtjes in zijn ogen. Hij dacht al aan het extra feest dat hij zijn kinderen vandaag kon geven en dat maakte hem zo heel erg blij.

Het was koud in de kerk, want de koster had ook geen brandstof meer om de kerk te kunnen verwarmen. Toch voelde niemand de kou terwijl het „Stille nacht” en alle andere liederen zo mooi door de kinderen werden gezongen.

Heel stil luisterden allen naar het oude kerstverhaal. De meesten dachten wel: „Was er maar weer ècht vrede op aarde.” Want eigenlijk waren alle mensen zo moe van die oorlogsjaren; en als dan elke dag ook nog je maag zo knorde van de honger, werd je er moedeloos van. Die knorrende magen vergaten ze echter ook weer een poosje toen één van de meesters een heel erg spannend kerstverhaal vertelde.

Daarmee was het feest bijna afgelopen. De dominee klom toen zelf weer op de preekstoel en zei: „Wat was dat een mooi verhaal, en wat hebben jullie keurig stil gezeten. Geen bord heb ik ondertussen horen rammelen.” En juist op dat moment schoot er een jongensvoet uit en rinkeldekinkelden bord en lepel onder de bank door, zó hard dat iedereen moest lachen.

„Ja,” zei de dominee, „nu wordt het tijd voor de verrassing waarop jullie zitten te wachten. Nu zal ik maar verklappen wat het is.

In de streek waar ik woonde toen ik nog een kleine jongen was, daar wonen nu nog steeds heel goeie vrienden van mij. Veel van die vrienden hebben een boerderij en die hebben met z'n allen mij een heel mooi cadeau gestuurd. Zij hebben gezorgd voor grote zakken aardappelen, winterpeen, uien en ook voor vlees.

Dat is allemaal gelukkig veilig hier in de stad aangekomen, want er was ook nog het gevaar dat de soldaten dat kostelijke vrachtje zouden afpakken als ze het gemerkt hadden. Maar

dat is gelukkig niet gebeurd. Andere vrienden hier, hebben in grote ketels heerlijke hutspot gekookt en daar mag je dadelijk je buik aan rond eten. Zouden jullie dat wel lusten?" „Ja," juichten alle kinderen direct.

„Maar ik wil toch eerst nog vragen of jullie mij een plezier-tje willen doen. Ik zou zo graag een keer mijn liefste kerst-lied horen en ik wéét dat jullie dat kunnen zingen. Dat is het lied van de kaarsjes."

En mooi als nooit tevoren klonk het:

Jezus zegt dat Hij hier van ons verwacht
dat wij zijn als kaarsjes, brandend in de nacht.
En Hij wenst dat ieder tot Zijn ere schijn',
gij in uw klein hoekje, en ik in 't mijn.

Jezus zegt dat Hij ieders kaarsje ziet,
of het helder licht geeft, of ook bijna niet.
Hij ziet uit de hemel, òf wij lichtjes zijn.
Gij in uw klein hoekje, en ik in 't mijn.

Jezus zegt ons ook, dat 't zo donker is.
Overall op aarde, zond' en droefenis.
Laat ons dan in 't duister held're lichtjes zijn.
Gij in uw klein hoekje, en ik in 't mijn.

„Dank je wel, kinderen," zei de dominee. En toen had hij warempel tranen in zijn ogen. „Ja," zei hij, „nu is het voor ons allen een héél erg donkere tijd omdat het oorlog is. Maar eens zal er weer vrede komen. Nu hoop ik maar dat jullie allemaal willen proberen in 't duister heldere lichtjes te zijn; voor de vaders en de moeders die zoveel zorgen hebben en voor alle mensen en kinderen om je heen."

Op een teken van de dominee, kwamen daarna alle helpers en helpsters met een paar grote ketels vol dampende hutspot binnen. Ieder mocht op zijn beurt erlangs lopen en kreeg een grote schep van dat lekkers op z'n bord. En in die kerk, waar het eigenlijk altijd eerbiedig stil was, of waar gezongen en gesproken werd over het evangelie, klonk nu het geklik van de borden en lepels en het gelach van de kinderen. Dat was een vrolijk gezicht. De meesten hadden al lang niet meer genoeg te eten gehad en slikten nu alles gulzig naar binnen. Anderen hadden van al die honger al een beetje zieke maag gekregen en konden niet ineens zo'n bord vol eten verdragen. Maar zij mochten het eten mee naar huis nemen. De dominee straalde van plezier toen hij dit alles aanzag en hij dacht vol dankbaarheid aan zijn goede vrienden, die de kinderen in de stad zo'n onvergetelijk kerstfeest hadden bezorgd.

Iedereen mocht eten zoveel hij wilde en ging daarna blij naar huis toe. De helpsters gingen nog op pad om ook de zieke kinderen thuis hun portie hutspot te brengen. Dat was ook voor hen een verrassing dat zij niet vergeten waren nu ze niet zelf naar het kerstfeest konden gaan.

Dat was het mooiste, maar helaas ook het laatste kerstfeest dat ooit in die kerk werd gevierd, want de oorlog duurde nog een poosje voort.

En kort voordat de vrede weer in ons land kwam werd die kerk door bommen verwoest. Dat was een groot verdriet voor velen, maar vooral ook voor de oude dominee.

Toch zullen er nu nog heel wat mensen zijn, die dit merkwaardige kerstfeest hebben meegemaakt. Zij zullen die hutspot in de kerk vast en zeker nog niet vergeten zijn."

„Is dat ècht gebeurd, mam?" vroeg Hans. „Jazeker," zei moeder, „en ik was er zelf bij. Ik was één van de oudste

kinderen op die zondagsschool.

Maar ook nú zijn er nog zoveel kinderen, al wonen zij ver bij ons vandaan, die bijna niets te eten krijgen, die géén leuke kleren hebben zoals jullie en heel wat kinderen die ook niet eens een behoorlijk huis hebben om in te wonen.

Daarom vinden je vader en ik het niet prettig als jullie denken dat je maar alles kunt krijgen wat je hebben wilt, net zoals vanmiddag toen we boodschappen gingen halen. We moeten er allemaal aan denken om ook wat te geven voor al die mensen en kinderen, die nu nog steeds geen prettig kerstfeest kunnen vieren.”

„Daarvoor is toch ook die kartonnen spaarpot van ‘een gast aan tafel?’” vroeg Joke. „Ja,” zei moeder, „als een heleboel mensen daar wat indoen, kunnen er weer heel wat van die kinderen aan eten geholpen worden.”

„Dan wil ik er wat van mijn spaargeld indoen,” riep Hans. Dat wilde Joke ook wel, en moeder moest uit elke spaarpot wat geld van hen halen en in het andere potje stoppen.

Hans en Joke gingen toen nog fijn een poos werken aan de kerstkaarten die ze zelf maakten. Dat was een heel karwei, maar toch ook een erg leuk werk om te doen met plakken, tekenen en kleuren. De tijd vloog om en juist toen vader thuiskwam van zijn werk, kwam ook moeder de kamer binnen met een prachtige goudgele tulband, die ze net uit de oven had gehaald.

„O, wat een grote,” juichten de kinderen. „Die is nog mooier dan die in de winkel!”

Als Hans en Joke de volgende dagen een plak van die mooie tulband kregen, die overheerlijk smaakte, dan dachten ze toch nog wel eens even aan dat merkwaardige hutspotkerstfeest, waarvan hun moeder had verteld.